

АВГУСТОВА

Олена Олександрівна
avgustva.lena@rambler.ru

к.е.н., асистент, Вінницький
торгівельно-економічний
інститут Київського
національного торговельно-
економічного університету

УДК 657.36:657.37:658

ВІДОБРАЖЕННЯ ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНОСТІ В ОБЛІКОВІЙ ПОЛІТИЦІ ТОРГОВЕЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВ

A REFLECTION OF ACCOUNT RECEIVABLE IN REGISTRATION POLICY OF TRADE ENTERPRISES

ЗАКРЕВСЬКА

Олена Юріївна
HelenDm@bigmir.net

аспірант, Київський
національний торговельно-
економічний університет

Досліджено основні підходи до розуміння поняття «облікова політика» та її складових. Проведено моніторинг елементів облікової політики щодо дебіторської заборгованості у наукових працях. Визначено три основних компоненти побудови облікової політики торговельних підприємств: організаційний, методичний та технічний. Обґрунтовано напрями покращення організації облікової політики щодо дебіторської заборгованості на торговельних підприємствах.

Исследовано основные подходы к пониманию понятия «учетная политика» и ее составляющих. Проведен мониторинг элементов учетной политики относительно дебиторской задолженности в научных трудах. Определенно три основных компонента построения учетной политики торговых предприятий: организационный, методический и технический. Обоснованно направления улучшения организации учетной политики относительно дебиторской задолженности на торговельных предприятиях.

Basic approaches of understanding the notion of "accounting policies" and its components are studied. Monitoring of accounting policies in respect of account receivable in scientific studies is done. Three main components of the accounting policy of trade enterprises are defined: organizational, methodological and technical. The directions of improving the organization of accounting policies account receivables at trading enterprises are proven.

Ключові слова: організація обліку, бухгалтерський облік, облікова політика, дебіторська заборгованість, торговельні підприємства

Ключевые слова: организация учета, бухгалтерский учет, учетная политика, дебиторская задолженность, торговые предприятия

Keywords: organization of accounting, bookkeeping, accounting policies, account receivables, trade enterprises

ВСТУП

Рівень організації обліку дебіторської заборгованості на вітчизняних торговельних підприємствах є досить низьким, оскільки серед основних елементів облікової політики щодо даного об'єкту увага приділяється лише методиці розрахунку резерву сумнівних боргів, а інші моменти, в переважній більшості випадків, залишаються без уваги.

А від уміло сформованої облікової політики, залежить оптимальне функціонування фінансового та управлінського обліку, його подальший розвиток та, як наслідок, отримання достовірної та своєчасної інформації про діяльність торговельних підприємств, їх позиціонування на ринку.

Організаційно-методологічні засади формування облікової політики щодо дебіторської заборгованості підприємства висвітлені в наукових розробках таких вітчизняних учених, як М.Т. Білухи, І.А. Белобжецького, Ф.Ф. Бутинця, С.Ф. Голова, П.Т. Саблука, В.В. Сопка, Л.К. Сук, С.А. Ніколаєвої, В.Ф. Палія, В.Швеця та інших. Зважаючи на актуальність, теоретико-методологічні основи формування і реалізації облікової політики щодо дебіторської заборгованості розроблено недостатньо.

МЕТОЮ СТАТТІ є розкриття елементів облікової політики щодо обліку дебіторської заборгованості на торговельних підприємствах.

МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Методологічною та інформаційною основою роботи є наукові праці, матеріали періодичних видань, ресурси Internet та нормативно-правові акти. У перебігу дослідження було використано методи статистичного зведення і аналізу, синтезу, порівняння, узагальнення, графічний і табличний.

РЕЗУЛЬТАТ

Суть облікової політики розкрито в Законі України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [4] та Національному положенні (стандарті) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», де зазначено, що це «...сукупність принципів, методів і процедур, що використовуються підприємством для складання і подання фінансової звітності» [2]. Дещо інакше трактує поняття облікової політики надає МСБО (IAS) 8 «Облікові політики, зміни в облікових оцінках та помилки» [1]. Так, відповідно до п'ятого параграфа даного стандарту облікова політика визначається як конкретні принципи, основи, домовленості, правила і практика, що застосовуються суб'єктом господарювання при складанні та поданні фінансових звітів.

Облікова політика виступає комплексом альтернативних елементів системи бухгалтерського обліку, які забезпечують правдивість і зрозумілість інформації про фінансовий стан підприємства і його зміну за певний період. Головна мета якої, на торговельних підприємствах, полягає у формуванні методичної складової інформаційного забезпечення фінансового обліку для складання та подання фінансової звітності для зовнішніх користувачів.

При цьому основними завданнями облікової політики, які варто відмітити в контексті торговельних підприємств, є:

1. Визначення відповідальної особи за ведення бухгалтерського обліку в торгових точках;
2. Затвердження переліку посад, які відповідають за одержання і видання товарно-матеріальних цінностей;
3. Визначення складу постійно діючої інвентаризаційної комісії та встановлення строків інвентаризації;
4. Встановлення відповідальних осіб за первинний облік у торгових точках;
5. Затвердження робочого плану рахунків;
6. Організація аналітичного обліку руху товарно-матеріальних цінностей;
7. Розроблення методики бухгалтерського обліку на підприємстві за елементами основних складових облікової політики;
8. Розроблення графіка документообігу [7].

Важливим елементом облікової політики є створення підходів до обліку дебіторської заборгованості та відображення її у фінансовій звітності. При

цьому слід враховувати, що сформована підприємством облікова політика щодо дебіторської заборгованості досить суттєво впливає на величину показників фінансового стану та результати діяльності торговельного підприємства.

Однак, нормами чинного законодавства України, зокрема у листі міністерства фінансів «Про облікову політику» щодо дебіторської заборгованості передбачено лише необхідність вказувати метод обчислення резерву сумнівних боргів та спосіб визначення коефіцієнта сумнівності [5].

Такі поверхневі положення для обліку розрахунків із дебіторами підприємства не розкривають суть облікової політики, яка повинна ґрунтуватись на застосуванні основних принципів бухгалтерського обліку та охоплювати всі аспекти облікового процесу.

Від так, при формуванні облікової політики щодо обліку дебіторської заборгованості на торговельних підприємствах потрібно враховувати організаційні, методичні та технічні аспекти (складові) її побудови (рис.1). Кожна складова облікової політики підприємства об'єднує відповідні об'єкти, за якими існують альтернативні варіанти – елементи.

Для удосконалення організаційних засад формування облікової політики щодо дебіторської заборгованості на торговельних підприємствах нами пропонується:

- передбачити та закріпити в наказі про облікову політику перелік класифікаційних ознак та видів на які поділяється дебіторська заборгованість, а саме зазначити критерії віднесення довгострокової заборгованості до складу необоротних активів підприємства та розмежувати різні види поточної дебіторської заборгованості відповідно до сутності здійснюваних операцій;
- для формування резерву сумнівних боргів, обов'язково в наказі про облікову політику необхідно встановити термін проведення інвентаризації дебіторської заборгованості та визначити метод нарахування резерву.

З метою ведення аналітичного обліку суми резерву сумнівних боргів можна виділити такі субрахунки до рахунку 38 «Резерв сумнівних боргів»: субрахунок 381 «Резерв сумнівних боргів для поточної дебіторської заборгованості за товари, роботи, послуги» та субрахунок 382 «Резерв сумнівних боргів для іншої поточної дебіторської заборгованості».

- встановити критерії віднесення дебіторської заборгованості до безнадійної, сумнівної відповідно до бухгалтерського та податкового законодавства. При цьому доцільно ввести додаткові субрахунки до рахунку 36 «Розрахунки з покупцями та замовниками». Наприклад, субрахунок 364 «Сумнівна дебіторська заборгованість» та субрахунок 365 «Безнадійна дебіторська заборгованість».

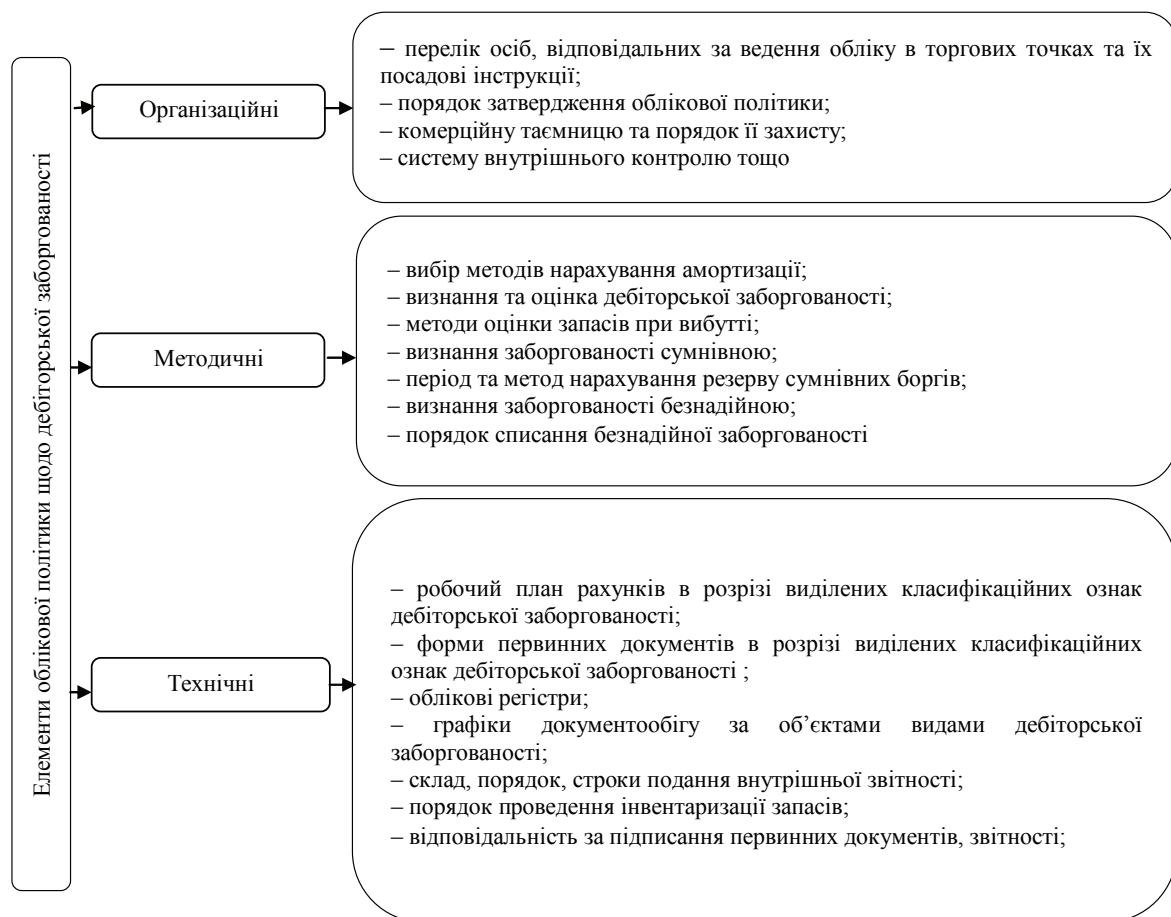

Рис. 1. Елементи облікової політики щодо дебіторської заборгованості

ВИСНОВКИ

Отже, облікова політика підприємства є важливим інструментом організації бухгалтерського обліку і фінансової звітності. Вдало, попередньо глибоко проаналізована комбінація можливих варіантів облікової політики дає змогу підприємству ефективно здійснювати господарську діяльність як у сфері обліку, ефективного контролю та управління дебіторською заборгованістю, її своєчасного погашення дебіторами так і підприємства загалом.

Список використаних джерел

1. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 8 «Облікові політики, зміни в облікових оцінках та помилки» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.nau.ua/doc/?uid=1014.7730.0>
2. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [Електронний ресурс]: положення: затверджено наказом Міністерства фінансів України від 7 лютого 2013 р. № 73 (зі змінами і доповненнями). – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>
3. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 10 «Дебіторська заборгованість» [Електронний

ресурс]: положення: затверджено наказом Міністерства фінансів України від 08.10.99 №237и(зі змінами і доповненнями). – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0725-99>

4. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні [Електронний ресурс]: закон України від 16.07.1999р. № 996-XIV / Верховна Рада України. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg>.

5. Про облікову політику [Електронний ресурс]: лист міністерства фінансів України від 21.12.05 №31-34000-10-5/27793. – Режим доступу: http://195.78.68.18/minfin/control/uk/publish/article?art_id=58984&cat_id=34931

6. Савченко В.М. Облікова політика: Навч. посіб. / В.М. Савченко, О.В. Пальчук Л.В. Саловська та ін.; за ред. Г.М. Давидова. – К.: Знання, 2010. – 479 с.

7. Фатюха Н.Г. Облікова політика торговельного підприємства: [Електронний ресурс] / Н.Г. Фатюха, І.В. Бобіна. – Режим доступу: http://www.rusnauka.com/2_KAND_2011/Economics/78372.doc.htm